

UDC 7.078(091)(477.83/.86)
DOI: 10.31866/2617-7951.2.2018.154787

УДК 7.078(091)(477.83/.86)

VOLODYSLAV FEDOROVICH AND THE CULTURAL DEVELOPMENT OF GALICIA AT THE END OF XIX – AT THE BEGINNING XX CENTURY

Rostyslav Shmahalo,
<https://orcid.org/0000-0002-9853-8989>
Doctor of Arts, Professor,
Lviv National Academy of Arts,
Lviv, Ukraine
shmahalo@hotmail.com

ВОЛОДИСЛАВ ФЕДОРОВИЧ І КУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТОК ГАЛИЧИНИ В КІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Шмагало Ростислав Тарасович,
<https://orcid.org/0000-0002-9853-8989>
доктор мистецтвознавства, професор,
Львівська національна академія мистецтв,
Львів, Україна
shmahalo@hotmail.com

Abstract

The aim of the research is to highlight the contribution of Volodyslav Fedorovich to the culture of Galicia, to analyze its influence on the development of at the same time art. **Research methodology.** Methods of historical and art-study analysis are used. **Scientific novelty.** Volodyslav Fedorovich's facts of life, organizational and patronage activity were introduced for the first time. **Conclusions.** The contribution of V. Fedorovich to the culture of Galicia and the degree of patronage over its prominent figures can not be overemphasized. Who knows how the fate of the last days of social and political conflicts would have prevailed, if not patronage of an educated landowner-patriot. Today, even a cursory review of the life path of V. Fedorovich testifies to the uniqueness of this figure, which, for the sake of the development of the Galicia culture, can be compared to the figure of Metropolitan Andrey Sheptytsky.

Key words:

Austria-Hungary, ethnographic exhibition, philanthropist, collecting, folk crafts, Ukrainian carpet, potter, Halychyna, Prosvita Society.

Анотація

Мета дослідження – висвітлити внесок Володислава Федоровича в культуру Галичини, проаналізувати його вплив на розвиток тогочасного мистецтва. **Методологія дослідження.** Використано методи історичного і мистецтвознавчого аналізу. **Наукова новизна.** Вперше введено до наукового обігу факти з життя, організаційної та меценатської діяльності Володислава Федоровича. **Висновки.** Внесок В. Федоровича у культуру Галичини та ступінь покровительства над визначними її діячами годі переоцінити. Хто зна, як склалися б долі останніх у добу соціально-політичних колізій, коли б не меценатство освіченого поміщика-патріота. Сьогодні навіть побіжний огляд життєвого шляху В. Федоровича засвідчує унікальність цієї постаті, яка за значенням для розвитку культури Галичини може дорівнюватися хіба що до постаті митрополита Андрія Шептицького.

Ключові слова:

Австро-Угорщина, етнографічна виставка, меценат, колекціонування, народні промисли, український килим, гончар, Галичина, товариство «Просвіта».

Вступ **1** 2017-й рік був ювілейним стосовно трьох знаменних дат, безпосередньо дотичних до теми цієї статті. Століття тому, 1917 року у Києві пішов з життя видатний український шляхтич Володислав Федорович з гербу «Огінець». А 130 років тому, у 1887 році відбулися дві знакові виставки: Етнографічна виставка в Тернополі та Виставка декоративного мистецтва в Кракові. Обидві виставки були організовані та профінансовані В. Федоровичем.

Мета дослідження **2** Мета дослідження – висвітлити внесок Володислава Федоровича в культуру Галичини, проаналізувати його вплив на розвиток тогочасного мистецтва.

Методологія та аналіз джерельної бази **3** У ході наукового дослідження використано методи історичного і мистецтвознавчого аналізу.

Першу статтю про цю яскраву особистість опубліковано у 1994 році в Альманасі І-х Наукових читань пам'яті Святослава Гординського (Шмагало, 1994). Але і нині ім'я Володислава Івановича Федоровича маловідоме широкій українській громадськості. Утім, за життя «Федорович з Вікна», як часто називали його сучасники, був однією з найпомітніших постатей Галичини. Широко знаним він був і на Сході України у складі Російської імперії, і при дворі австрійського монарха. В Федорович був однією з небагатьох величних фігур, що підтримували зростання і процвітання потаврованої української культури кінця ХІХ – початку ХХ століть.

Коло надбань, інтересів та діяльності В. Федоровича видається безмежно широким: історія та етнографія, політика та юриспруденція, педагогіка та просвітницька діяльність, філософія, медицина, археологія, колекціонування творів мистецтва, відродження народних промислів, організація перших в Галичині етнографічних виставок та ін.

Результати дослідження **4** Володислав Федорович народився 26 травня 1845 року в селі Білянівці на Тернопільщині в родині освіченого і заможного українського шляхтича Івана Федоровича з села Вікно. У 1864 році В. Федорович з відзнакою закінчив Тернопільську гімназію, у 1868-х – 1870-х роках навчався у Сорбонні та College de France в Парижі. Спеціалізуючись на вивченні юриспруденції та історії педагогіки, В. Федорович не обмежив свій науковий кругозір лише цими дисциплінами, про що свідчать видані ним праці: «Шкільництво в Англії» (1873). «Емпірична та утилітарна тенденція теперішньої науки» (1879), «Сто афоризмів» (1874), «Афоризми» (1886). «О ліченню домашніх звірят» (1896–1905), «Розкопка могили Устюг гір Медоборських» (1888) та інші.

Після навчання у Франції В. Федорович подорожував по Італії, Англії, Швейцарії, Німеччині, Росії. Враження від цих подорожей він видав під назвою «Студії артистичні, літературні і суспільні» (Барвінський, 1919). Як громадського і політичного діяча В. Фе-

Рис. 4.1. Володислав Федорович. Фрагмент фото.

Fig. 4.1. Volodyslav Fedorovich. Fragment of the photo.

Федоровича характеризують факти його членства в австрійському парламенті, в Народному Домі, в Ставропігійському інституті; в Комітеті для шкільних справ, Палаті Вельмож, у якій він, як писала газета «Киевская старина», був першим русином, не рахуючи митрополитів. «Єдиним русином» В. Федорович був і в Краєвій комісії Галичини у справах промислу («Первый русин в Палате господ», 1903). При цьому він доклав усіх зусиль, щоб ввести у цю комісію Івана Франка, з яким завжди підтримував тісні товариські стосунки. За участю В. Федоровича Краєва комісія у справах промислу вела активну діяльність у справі визволення ремісників з рук перекупщиків, організовуючи їх у спілки.

Після смерті свого батька В. Федорович замовляє І. Франкові написати історію його життя. У 1883 – 1884 роках І. Франко працює над монографією «Життя Івана Федоровича і його часи», яка вважається зараз найбільшою історичною працею Каменяра. З неї довідуємося, що рід Федоровичів (гербу Огінець) належить до найдавніших родів на Україні і сягає до давньоруських чернігівських князів, які володіли землями в окрузі Козельська і Путивля. Після приходу до влади на Чернігівщині московських князів тамтешня князя родина оселяється у володіннях Литви. Одна з гілок давнього роду продовжує свій розвиток аж до початку ХХ століття на землях Тернопільщини.

Рис. 4.2. Герб роду Федоровичів (Огінець).

Fig. 4.2. The coat of arms of the family of Fedorovich (Ogynets).

Як констатує І. Франко, батько Володислава – Іван Федорович – упродовж сорока років посідав видне місце майже у всіх передових гуртках, суспільних рухах та історичних подіях Галичини 1830-х – 1870-х років, «...був з роду і свідомості русином і признається до того від молодості» (“Львівська палата промислова і торговельна”, 1885). Патріотичними поглядами і життєвою позицією батька упродовж усього життя керувався і Володислав Федорович.

У 1870 році Володислав успадкував батьківські маєтки у Вікні і докупив до них ще вісім сіл із навколишніми землями. Як свідчили сучасники, його маєтки у Вікні були справжнім народним музеєм з вельми багатою бібліотекою і дорогим архівом. Окрім головного свого захоплення – великої колекції старовинних українських килимів, В. Федорович зібрав галерею полотен визначних живописців: Гротгера, Похвальського, Макаровича, Устияновича, Труша та ін.

Колекціонування Федоровичем зразків давніх українських килимів мало не стільки любительський, скільки науково-практичний характер. Він був одним із перших діячів культури Галичини, хто розпочав вивчення минулого і прогнозування майбутнього стану народного ткацького промислу, його технології та орнаментики. Усвідомлення необхідності зберегти останні згасаючі осередки народних промислів спонукало В. Федоровича до організації перших на Тернопільщині етнографічних виставок та спеціальних навчальних закладів.

На Краєвій виставці бджільно-огородничій і промислу домашнього в Тернополі 1884 року В. Федорович був удостоєний золотої медалі за опіку над домашнім промислом (“Подільяни. Краєва виставка пчільно-огородна і промислу домашнього в Тернополі”, 1884). На виставці демонструвалися давні килими з його колекції, а також вироби майстрів килимарства з села Вікно та гончарів з Товстого – села, що належало Федоровичу від 1850 року. На виставку був запрошений і «останній з ткачів-могікан» Петро Кирик з Медині, якого залучив до відродження ремесла брат Володислава – Тадей Федорович – у створеній ним ткацькій майстерні в селі Клебанівка. Газета «Діло» у ті дні писала: «На занедбаній досі ниві виступають Федоровичі як щирі і свідомі великої досягlosti тої справи покровителі домашнього промисла...». У 1880-х – 1886-х роках В. Федорович засновує чотири промислові школи: килимарську школу у Вікні, Колодійську, ковальську і гончарську в с. Товстому. Окрім відродження традиційних промислів, школи відігравали важливу рать у «забезпеченні чесною працею» великої кількості незаможної сільської молоді.

Широкого резонансу у культурному житті Галичини набула організація Тернопільської етнографічної виставки 1887 року, головою якої було обрано В. Федоровича. Відкриття виставки приурочувалося до приїзду ексгерцога Рудольфа, спадкоємця австрійського престолу. До проведення виставки збори близь-

ко ста громадян Тернопільського повіту обрали Український комітет на чолі з В. Федоровичем та відомим галицьким істориком, викладачем Тернопільської гімназії О. Барвінським. Визначена Комітетом мета виставки – «правдиво подати образ побуту руського народу у Галичині Східній в його житті домашнім» (“Програма виставки етнографічної у Тернополі”, 1887). Не всім представникам влади прийшлося до вподоби. Лише завдяки енергії В. Федоровича, як зазначав І. Франко, вдалося подолати перешкоди в організації цієї культурної акції (Франко, 1985).

Рис. 4.3. Граф В. Дідушицький та В. Федорович в інтер'єрі павільйону Тернопільської етнографічної виставки 1887 р.

Fig. 4.3. Graf V. Didyushitsky and V. Fedorovich in the interior of the pavilion of the Ternopil ethnographic exhibition in 1887.

Виставка стала грандіозною для тих часів панорамою матеріального та духовного життя українців Східної Галичини. Звичайно, що однією з окрас виставки стала колекція килимів, слуцьких поясів, кераміки самого В. Федоровича. Крім того, В. Федорович на власний кошт закупив для експозиції архітектурної частини виставки під відкритим небом дві селянські хати: гуцульську і подільську, з усім характерним внутрішнім спорядженням. На виставку було також організоване прибуття до сотні селян в традиційних народних строях з десятків сіл Галичини, Поділля, гуцульщини. Унікальні чорно-білі світлини цих строїв, що збереглися в ілюстративному фонді МХП у Львові, є не просто пам'ятками етнографічного фотодокументалізму. Ретушовані кольором щонайменше двома фотохудожниками, світлини виражають також і культурно-естетичні уподобання епохи.

Рік проведення Тернопільської виставки був також роком першої репрезентації виробів гончарної школи села Товстого на Краєвій рільничій і промисловій виставці у Кракові. Заснована у 1886 році і утримувана на кошти В. Федоровича, Товстівська гончарна школа вже через рік на Краківській виставці була схвально оцінена критикою. Відзначалося, зокрема, що,

Рис 4.4. Етнографічні типи селян на Тернопільській етнографічній виставці 1887 р.

Fig. 4.4. Ethnographic types of peasants at the Ternopil ethnographic exhibition in 1887.

хоча майстерність школи «не стоїть на вершині артистичного виробу, але ні форма, ні декор не хоче закладати претензії до чогось вищого, ніж титулу шляхетного домашнього промислу». Не вдаючись до детального опису історії цього навчального закладу, зазначимо лише, що його кераміка успішно демонструвалася на багатьох краєвих виставках, а випускник школи М. Лукіянович з початку ХХ ст. був художнім керівником знаменитої фабрики І. Левинського, а згодом і керамічної майстерні «Око» у Львові.

Газета «Батьківщина», висвітлюючи становлення на Тернопільщині осередку художньо-промислової освіти, у 1886 році писала: «Містечко Товсте у Скалатському повіті цвіте на ціле Поділля своїм промислом і ремеслом. Від кількох літ є там вже школа ковалів, а сими днями станула головно заходом п. Володислава Федоровича нова школа гончарська. Всі ті школи ведені дуже добре і вже в короткім часі показується з них значний пожиток. Крім того, виробляють в Товстім розповсюджені по цілім Поділлю вовняні крайки з узорами. Дуже багато причиняється до розвою нашого промислу тамошній рускій священик, звісний патріот О. Чачковський». У той же час преса відзначала відсутність достатньої підтримки починанням В. Федоровича з боку офіційної влади.

На противагу відношенню автономного уряду, цісар Австро-Угорщини в експозиційних залах виставки домашнього промислу 1890 року у Відні прилюдно відзначив «великі заслуги» Володислава Федоровича у справі підтримки народних ремесел. На цій столичній виставці гончарські і ткацькі вироби Галичини кількісно і за художніми якостями не мали рівних

Рис. 4.5. Етнографічні типи селян на Тернопільській етнографічній виставці 1887 р.

Fig. 4.5. Ethnographic types of peasants at the Ternopil ethnographic exhibition in 1887.

серед експозицій з інших частин імперії і здобули «справжню перемогу».

Що стосується килимарської школи у Вікні, то її вироби з початку 90-х років здобували все ширше визнання як у Галичині, так і за її межами, користувалися великим попитом у Західній Європі, вступаючи в конкуренцію з найкращими килимами Персії і Туркестану.

Резонанс квітневої Віденської виставки 1890 року сприяв організації Володиславом Федоровичем у лютому 1891 Виставки історичних і новітніх килимів у Великому залі Львівської ратуші. Глибока обізнаність В. Федоровичем в питаннях історії подільського традиційного килимарства, в особливостях його орнаментики і технології дозволила успішно відроджувати промисел із застосуванням виключно традиційних способів виробництва, натуральної сировини та рослинних барвників. Висока художня якість та принципове відмежування від інновацій надавали вікнянським килимам значної переваги на європейському художньому ринку перед механізованою продукцією килимарських фабрик, які на той час вже поглинули традиційний промисел у більшості країн Європи.

Досвід діяльності навчального закладу у Вікні викликав широкий інтерес в етнографів, істориків, мистецтвознавців того часу. Зокрема великий обсяг інформації етнографічного характеру В. Федорович надав докторові Алойзу Ріглю, доцентові Віденського університету, співробітникові Цісарського музею. А. Рігль більше півмісяця перебував у Вікні в маєтку В. Федоровича щоби описати і дослідити наше килимарство, котре уважає за одвічний наш промисел і взагалі

європейський, а не як загально думають, прийнятий од татар чи турків.

Окрім А. Рігля, колекція килимів В. Федоровича та його школа привернули увагу відомих діячів в галузі етнографії та історії мистецтва, як графа В. Дзедушицького, доктора К. Ганкевича та радника імперського двору з питань художньо-промислової освіти доктора В. Екснера.

Досвід В. Федоровича та інших подвижників культурного життя Галичини, набутий під час організації Тернопільської етнографічної виставки, був взятий за основу для проведення Львівської краєвої виставки 1894 року. На цій виставці в окремому павільйоні «Руських товариств» В. Федорович репрезентував 100 килимів з килимарської школи села Вікно та 630 виробів гончарної школи с. Товстого. Вироби товстівської школи були надіслані на виставку як пожертви на спорудження пам'ятника Т. Г. Шевченкові у Львові. У 1900-му році гончарна школа в Товстому перестала існувати внаслідок важкого економічного становища в Галичині. Вироби ж килимарської школи у Вікні експонувалися на Виставці Мод у Кракові (1904) та на Першій українській хліборобській виставці в Стрию (1909). У 1912 році В. Федорович був одним із п'яти членів почесної президії Коломийської виставки домашнього промислу, що стала першою практичною спробою організації всеукраїнської виставки.

Володислав Федорович був не лише талановитим організатором художніх промислів та мистецької освіти. Він уславився як великий жертводавець на полі культури та мистецтва. Цифри його пожертвувань вражають: 24 тис. корон «Просвіті» на українські підручники; 3 тис. корон на археологічні розкопки І. Шараневича в давньому Галичі; 4 тис. корон на павільйон українського текстилю Крайової виставки 1894 р. у Львові; 1 тис. корон на видавництво альбому руської кераміки і текстилю; 2 тис. корон на видання альбому українських дерев'яних церков авторства Ю. Захарієвича; 1 тис. корон на створення макету галицької дерев'яної церкви архітектором З. Горголевським; фінансував уже згадувані виставки в Тернополі (1884), Кракові (1887 та 1904), Відні (1890), Стрию (1909), Коломиї (1912), Археологічний зїзд у Львові (1885), численні археологічні розкопки, фінансував творчість художників А. Гроттгера, М. Івасюка, І. Труша, Ю. Коссака, К. Устияновича, письменника І. Франка.

Виставка килимів у Львові 1913 року стала останньою імпрезою килимарської школи села Вікна напередодні лихоліття I Світової війни. Складнощі у подальшому розвитку як домашнього промислу, так і промисловості Галичини в цілому у цей період характеризує український письменник Д. Лукіянович: «У нас мало на се енергії розуміння і змислу; наші сусіди мають політичну силу і самоуправу, отже і потрібні засоби. Один тільки заможний українець, колишній меценат української літератури п. Федорович заложив у Вікні научний верстат килимарський, який нині вже не існує» (Лукіянович, 1914).

Д. Лукіянович у цитованій замітці згадує В. Федоровича як «колишнього мецената української літератури». Це ще одна блискача сторінка його біографії, яка для розвитку культури Галичини не менш важлива, ніж меценатство у галузі художньої освіти. Як зазначає О. Барвінський, в маєтку В. Федоровича довгий час проживали і «дізнавали щедрої помочі різні учені, митці і письменники (між ін., поет і живописець К. Устиянович, І. Франко і ін.)». Образ Федоровича-мецената найкраще висвітлює листування між ним та широким колом галицької інтелігенції.

К. Устиянович у листі до Федоровича «в пам'ятку хвиль милих» про перебування у Вікні висловлює глибоку вдячність за сприяння у виході в світ його літературних творів: «...Если же мимо то мої праці знайдуть уважене, то се заслуга Ваша, бо без Вас може б ніколи не узріли світа Божого. Приміть же їх, мій Добродію, ласкаво, і пом'яніть часом добрим словом Вашого вдячного друга Корнила А. Устияновича. Сучава, 30 листопада 1875 року».

Із листів В. Федоровича до О. Барвінського (1884 – 1914) довідуємося, що за протекцією останнього В. Федорович надсилав значну грошову допомогу і запрошення відвідати Вікно з метою ближчого знайомства відомому українському живописцеві М. Івасюку, організаторові (1899) і керівникові (до 1908) першої на Буковині і в Чернівцях художньої школи. Сам М. Івасюк у листах до О. Барвінського неодноразово висловлює найщиріші подяки В. Федоровичу за матеріальну допомогу та фінансування його щомісячної стипендії під час навчання у Мюнхені та Відні. В одному з листів із Мюнхена 1891 року М. Івасюк просить Барвінського, щоб той запропонував В. Федоровичу придбати його «Б. Хмельницького». В. Федорович також листувався із вчителем Івасюка, польським живописцем Брандтом. цікавлячись успіхами Івасюка у навчанні та сумою необхідної стипендії для нього.

Неодноразові оплачувані замовлення на висвітлення у пресі різноманітних подій культурного життя Галичини приймав від В. Федоровича І. Франко, про що свідчать листи Франка до О. Хорунжинської.

Частими гостями у Вікні були й відомі на той час археологи Шарневич, Петрушевич, В. Антонович. В. Федорович виявляв глибоке зацікавлення археологією, фінансував видрук звіту Археологічної виставки у Львові 1886 року, з власної ініціативи проводив результативні розкопки в околицях Вікна, залучаючи до цього члена Празької академії проф. Кіркора (Fedorowich, 1886).

Особистість В. Федоровича як культурного діяча значною мірою характеризує його керівництво товариством «Просвіта» у 1873 – 1877 роках. У цей період над політичною діяльністю «Просвіти» починає різко домінувати робота освітянського характеру (Іванчук, Комаринець, Мельник, & Середняк, 1993). Завдяки Федоровичу «Просвіта» почала розширювати геогра-

фічні межі діяльності у вигляді перших філій по селах та перших громадських читалень. Через «Просвіту» її голова боровся за офіційне введення української мови у навчальних закладах. Нарешті, «Просвіті» В. Федорович адресував свою найбільшу меценатську пожертву, відписав їй 14000 голандських гульденів, відмовившись при цьому від сеймової субсидії товариству. Цією добродійною акцією В. Федорович прагнув оберекти товариство від залежності владних структур, заявивши, що лише двадцятимільйонний народ може бути суддею «Просвіти».

Свідомо обмежуємо цю статтю аналізом активної політичної діяльності В. Федоровича. «Політична шахівниця» його життя великомасштабна, насичена знаковими подіями, складна і драматична.

І Світова війна змела вогняним мечем форпост «подібного походу українського килиму» і один з епіцентрів розвитку української культури кінця XIX – початку XX століть. 27 липня 1917 року маєток В. Федоровича у Вікні був підпалений відступаючими з Галичини російськими військами. Пожежа палала цілий тиждень, пожираючи велику колекцію килимів, галерею картин (серед них – 300 полотен голандських і фламандських митців XVI – XVII ст.), архів (15 тис. документів), бібліотеку (20 тис. томів). Після цієї трагедії В. Федорович поїхав «шукати справедливості» до Петербурга, але через більшовицький переворот повернувся до Києва. Цього ж 1917 року 22 грудня у Києві Володислав Федорович помер. Тепер важко стверджувати, чи це насправді з причини запалення легенів. Разом із його життям закінчилась ціла епоха пробудження національно-культурного життя в Галичині під владою Австро-Угорської монархії.

Епілогом до життєвої драми Володислава Федоровича може бути і доля його позашлюбної доньки Іванни-Кароліни

Рис. 4.6. Кароліна Федорович-Малицька. Фото.

Fig. 4.6. Carolina Fedorovich-Malitskaya. Photo.

Федорович-Малицької, талановитої письменниці, літературо та мистецтвознавця.

Відомо, що матір'ю була якась віденська артистка, яка народила Іванну-Кароліну у Відні 1892 року. Спочатку її виховувала матір, згодом, на кошти батька в Англії, а далі – в родинному маєтку села Вікно. Приватним учителем був найнятий В. Федоровичем професор Тернопільської гімназії Микола Малицький. За нього Іванна вийшла заміж у 1917 р. проти волі свого батька, за що була позбавлена спадщини. Після смерті В. Федоровича донька не афішувала свого шляхетного походження і часто друкувалася під псевдонімами: Дарія Віконська, Федоренко, рідше – Ліна Федорович-Малицька. Вона активно друкується у «Літературно-науковому віснику», журналах «Нова хата», «Дажбог», «Жіноча доля», «Назустріч». Власне, під цим прізвиськом у час німецької окупації Львова у часописі «Наші дні» виходять знакові для нашої теми статті, зокрема «Проблема національного мистецтва» (1943). (Федорович-Малицька, 1943). У суголоссі із тогочасними ризиковано-злербоденними статтями Іларіона Свенціцького, за глибиною теоретичних узагальнень мистецтвознавчі публікації Федорович-Малицької на десятиліття випереджують тогочасний стан теорії мистецтва. Вірна життєвій справі батька, у статтях Іванна не лише висвітлює нелегкі позиційні дії українства по реновації національної мистецької освіти в час 2-ї Світової війни, але й робить глибоко теоретичний аналіз категорії національного в мистецтві. У 1938 році вона виступає не лише як теоретик, але і як менеджер мистецтва. Зокрема, разом із проф. Володимиром Залозецьким та д-ром Станиславом Старосольським організує премійований конкурс між митцями за кращий український краєвид та за кращий образ «Богородиці». Перед війною більшовики заарештували чоловіка Іванни, Миколу Малицького. Його сліди загубилися у застінках НКВС. У 1940 р. письменниця емігрувала до Відня, а через рік, під час німецької окупації повернулася у родинний маєток, конфіскований більшовиками. Німці повернули їй лише кілька жилих кімнат та млин. Із розвитком війни на Захід, навесні 1944 р. І. Федорович-Малицька знову переїхала до Відня і під впливом дій радянської розвідки викинулася з вікна. Так припинив своє існування рід Федоровичів.

**Наукова
новизна та
практичне
значення
дослідження**

5

Вперше введено до наукового обігу факти з життя, організаційної та меценатської діяльності Володислава Федоровича. Оприлюднено нові дані з його сімейного життя, заснування мистецьких шкіл на Тернопільщині, організації грандіозних виставок в Галичині, Австро-Угорщині та Польщі. Беззаперечно новітнім даними є те, що Володислав Федорович близько приятелював і співпрацював з І. Франком, О. Барвінським, А. Ріглем та багатьма іншими у ракурсі розвитку мистецької культури в Галичині. Введено до наукового обігу дані про меценатську діяльність Федоровича, зокрема про колекціонування і підтрим-

ку українських та польських митців, а також колосальну збірку західноукраїнських народних промислів.

Висновки **6**

Внесок В. Федоровича у культуру Галичини та ступінь покровительства над визначними її діячами годі переоцінити. Хто зна, як склалися б долі останніх у добу соціально-політичних колізій, коли б не меценатство освіченого поміщика-патріота. Сьогодні навіть побіжний огляд життєвого шляху В. Федоровича засвідчує унікальність цієї постаті, яка за значенням для розвитку культури Галичини може дорівнюватися хіба що до постаті митрополита Андрея Шептицького.

У час воєнного лихоліття одна з вулиць Львова (вул. Хотинська) була перейменована і нетривало носила ім'я нашого шляхтича. Володислав Іванович Федорович заслуговує на належне вшанування його пам'яті хоча б тепер, на початку XXI століття.

Список посилань

- Барвінський, О. (1919). Володислав Федорович. В *Календар "Просвіти"* (с. 325). Львів.
- Іванчук, Р., Комаринець, Т., Мельник, І., & Середняк, А. (1993). *Нарис історії "Просвіти"*. Львів: Просвіта.
- Лукиjanович, Д. (1914). Виставка килимів у Львові. *Діло*, 1.
- Львівська палата промислова і торговельна. (1885, 2 січня). *Батьківщина*, 19.
- Первый русин в Палате господ. (1903). *Киевская старина*, 80, 91-92.
- Подольани. Краєва виставка пчільно-огородна і промислу домашнього в Тернополі. (1884). *Діло*, 116, 1-3.
- Програма виставки етнографічної у Тернополі. (1887). *Діло*, 49.
- Федорович-Малицька, Л. (1943). Проблема національного мистецтва. *Наші дні*, 3.
- Франко, І. (1985). Етнографічна виставка у Тернополі. В І. Франко, *Зібрання творів у 50 т.* (Т. 46, с. 471). Київ: Наукова думка.
- Шмагало, Р. (1994). Володислав Федорович і культурний розвиток Галичини в кінці XIX – початку XX століття. В *Наукові читання пам'яті Святослава Гординського* (с. 47-53). Львів.
- Fedorowich, W. (1886). Okno. In *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*. (T. 7, s. 427-428). Warszawa: Nakł. Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego.

References

- Barvynskiy, O. (1919). Volodyslav Fedorovych. In *Kalendar «Prosvity»* (p. 325). Lviv [in Ukrainian].
- Fedorovych-Malytska, L. (1943). Problema natsionalnoho mystetstva [The problem of national art]. *Nashi dni*, 3 [in Ukrainian].
- Fedorowich, W. (1886). Okno. In *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich* [Geographical dictionary of the Kingdom of Poland and other Slavic countries]. (Vol. 7, pp. 427-428). Warsaw: Nakł. Philip Sulimersky and Vladislav Valevsky [in Polish].
- Franko, I. (1984). Etnografichna vystavka u Ternopoli [Ethnographic exhibition in Ternopil]. In I. Franko, *Zibrannia tvoriv u 50 tomakh* [Collected works in 50 volumes]. (Vol. 46, p. 410). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Ivanychuk, R., Komarynets, T., Melnyk, I., & Seredniak, A. (1993). *Narys istorii "Prosvity"* [Essay on the history of Prosvita]. Lviv: Prosvita [in Ukrainian].

- Lukiiianovych, D. (1914). Vystavka kylymiv u Lvovi [Exhibition of carpets in Lviv]. *Dilo*, 1 [in Ukrainian]. Lvivska palata promyslova i torhovelna [Lviv Chamber of Commerce and Industry]. (1885, January 2). *Batkivshchyna*, p. 19 [in Ukrainian].
- Pervyy rusin v Palate gospod [The first Ruthenian in the House of Lords]. (1903). *Kievskaya ctarina*, 80, 91-92 [in Russian].
- Podoliany. Kraieva vystavka pchilno-ohorodna i promyslu domashnoho v Ternopoli [Podolyany Edge exhibition of beekeeping and gardening and fishing in Ternopil]. (1884). *Dilo*, 116, 1-3 [in Ukrainian].
- Prohrama vystavky etnografichnoi u Ternopoli [The program of ethnographic exhibition in Ternopil]. (1887). *Dilo*, 49 [in Ukrainian].
- Shmahalo, R. (1994). Volodyslav Fedorovych i kulturnyi rozvytok Halychyny v kintsi XIX – pochatku XX stolittia [Volodyslav Fedorovych and the cultural development of Galicia in the late nineteenth and early twentieth centuries]. In *Naukovi chytannia pam'iaty Sviatoslava Hordynskoho* [Scientific reading of the memory of Svyatoslav Gordinsky] (pp. 47-53). Lviv [in Ukrainian].